

DE UNGES STEMME

KVALITATIV EVALUERING AF
DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND
- ET SOCIALPÆDAGOGISK TILBUD
TIL UNGE OG VOKSNE

AFSLUTTENDE RAPPORT - 2015

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN

Udgivet juni 2015

Udarbejdet af:

SocialRespons

Udgivet af:

Publikationen kan frit citeres med angivelse af kilden. Ved gengivelse af publikationen modtages produktet gerne af SocialRespons.
www.socialrespons.dk

Vi takker alle de unge, der har været med i evalueringen, for deres åbenhed og deres tid og håber, at de med denne skrivelse føler sig hørt og fortolket på den rette måde.

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN	1
"JEG TOG BESLUTNINGEN OM AT REJSE MIG"	3
INDLEDNING	5
ET HELT NORMALT LIV...	7
"JEG FANDT UD AF, AT JEG GODT KUNNE SELV"	8
INDSATSOMRÅDER	10
TRINOPDELE MÅL & DRØMME	11
FLEKSIBLE, MEN TYDELIGE KRAV	13
SAMARBEJDE MED ANDRE	15
MOTIVERENDE OG REFLEKTERENDE SAMTALER	17
SOCIAL TRÆNING	19
RYTMER OG STRUKTUR I HVERDAGEN	22
"JEG ER BLEVET BEDRE TIL AT SIGE, HVIS JEG HAR DET SKIDT"	23
DE UNGES UDVIKLING	26
SOCIALT	26
PSYKISK	28
HÅNDBLÆVNING AF HVERDAGEN	29
UDVIKLING PÅ LANGT SIGT	31
"JEG ER BLEVET MERE SELVSTÆNDIG"	33
SAMMENFATNING	35
EVALUERING I DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND	37

"JEG TOG BESLUTNINGEN OM AT REJSE MIG"

Da Janus som 22-årig bliver indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond, er det især kriminalitet og et massivt hashmisbrug, der kendetegner hans hverdag. Forud for indskrivning har Janus afsonet en måned i Vestre Fængsel. Han har inden da haft flere oplevelser med både at give og få tæsk og har haft mange møder med politiet.

Da Janus starter sit forløb i Den Sociale Udviklingsfond lider han af voldsomt selvødelæggende tanker, uro og selvværdsproblemer. Misbruget gør hans hverdag uoverskuelig. Det er vanskeligt for ham at opretholde en almindelig døgnrytme, og han har ikke lyst til at indgå i sociale relationer.

I dag ser Janus optimistisk på sit liv og fremtid. Han er ude af misbrug og kriminalitet, har en stabil hverdag og en styrket tro på sig selv. Udover uddannelse går tiden med at istandsætte lejlighed og være sammen med sin nystiftede familie.

"Man har siddet i en mørk krog, og så er der blevet stukket og prikket lidt til en hele tiden. Man kan vælge at blive siddende eller rejse sig op og begynde at gå derudaf. Jeg tog beslutningen om at rejse mig og begynde at gå". – Janus 2 år efter udskrivning

STØTTE OG KLARE GRÆNSER

Den Sociale Udviklingsfond støtter i starten af Janus' indskrivning blandt andet med praktiske ting såsom at overholde aftaler med kommunen, lave fremtidsplaner og sikre en praktikplads. Følelsen af at

der kommer mere orden på tingene, samt positive oplevelser med andre unge og med de ansatte i Den Sociale Udviklingsfond giver langsomt Janus en oplevelse af, at livet byder på andet end misbrug. Misbruget fylder dog stadig meget, og det er en længere proces at blive motiveret til at gøre noget ved det. Da det lykkes

"Den største hjælp har været at møde mennesker, som ikke ville have, at man skulle ødelægge sig selv. Som gerne ville hjælpe én på vej, og som fik én til at føle, at man betød noget." – Janus 2 år efter udskrivning

at starte med misbrugsbehandlingen er det med et godt resultat, og Janus er rigtig glad for forløbet.

For Janus er det især blandingen af, at der i Den Sociale Udviklingsfond er nogen, der tror på ham, og at der samtidig bliver sat klare grænser, der er det afgørende. Han beskriver, at han for første gang oplever, at hvis han udfordrer rammerne for meget, så bliver skruetvingen strammet omkring ham. Det tvinger ham til at rette ind, for han har ikke lyst til at blive smidt ud.

”Der blev sat nogle grænser, og det havde jeg nok brug for. Man kunne ikke bare opføre sig, som man ville. Sådan var det ikke før med mindre, at jeg blev taget af politiet”. – Janus ved udskrivning

Da han flytter fra bostedet hvor han startede, til egen lejlighed i tilbuddets opgangsfællesskab, får han især styrket sin oplevelse af at kunne tage vare på sig selv. Han begynder at dyrke sine interesser; træning, sund kost og sangskriveri. Hash og følelsen af ligegyldighed forsvinder fra hans hverdag, og drømme om et normalt liv med uddannelse, egen lejlighed, bil og især en kæreste bliver mere præsent.

NYE TANKER OM EGET VÆRD

Efter en vellykket misbrugsbehandling og succesoplevelser i egen lejlighed begynder Janus at føle sig rustet til at komme videre. I samarbejde med hans kontaktperson træffer han herefter to svære beslutninger – først at starte hos en psykolog, for at arbejde med nogle af de mere vedvarende psykiske udfordringer. Dernæst at starte på højskole for at styrke sine sociale relationer. De to beslutninger bliver væsentlige for Janus’ nye positive tanker om sig selv, sine evner og fremtidsmuligheder. Højskolen bliver et møde med nye mennesker og en mulighed for at indgå i et socialt fællesskab, hvor kriminalitet og misbrug ikke er fællesnævneren.

I dag har Janus et styrket selvværd og en stor optimisme på livet. Han har haft en stabil ansættelse i plejesektoren og er for nylig startet på Teknisk Skole. Han har fået barn med sin kæreste, og de lever et roligt og stabilt liv i deres nye lejlighed, som Janus går og sætter i stand.

”Jeg gik fra at tænke, at jeg ikke kunne finde ud af noget som helst, til faktisk at tænke, at der ikke er det, jeg ikke kan finde ud af”. – Janus 2 år efter udskrivning

INDLEDNING

Denne rapport præsenterer resultaterne af en kvalitativ evaluering foretaget for Den Sociale Udviklingsfond af SocialRespons i perioden 2008-2014. Det er en fortsættelse af rapporten "Når ønsket er et helt normalt liv", der blev udgivet i marts 2011.

En række tilfældigt udvalgte unge¹, der blev indskrevet i 2008, og deres kontaktpersoner, eventuelle pårørende samt eksterne samarbejdspartnere er blevet fulgt fra den unge blev indskrevet til 2 år efter udskrivning². Der er gennemført i alt 143 interviews omhandlende 17 unge. Den Sociale Udviklingsfond ønsker med denne evaluering at belyse de unges udvikling og lade deres stemme høres i forhold til, hvad der virker og ikke virker, samt hvilke udviklingspotentialer, der kan være i arbejdet. Rapporten supplerer blandt andet³ et stort fortløbende kvantitativt dokumentationsarbejde, hvor der halvårligt udfyldes spørgeskemaer. Spørgeskemaerne forholder sig bredt set til de unge indskrevnes situation – socialt, psykisk, fysisk og i forhold til beskæftigelse. Der kan indhentes mere information om denne del af Den Sociale Udviklingsfonds dokumentationsarbejde på hjemmesiden www.suf.dk.

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND

For at skabe bedre livsvilkår for unge og voksne, som er belastet af betydelige personlige og sociale problemstillinger, udbyder og organiserer Den Sociale Udviklingsfond støtte-, læring- og udviklingstilbud.

Med udgangspunkt i de unges behov er organiseringen og praksis sammensat af elementer fra døgnforanstaltning, bostøtte, dagbehandling, den terapeutiske indfaldsvinkel, uddannelsessektoren og arbejdsmarkedsforanstaltninger/jobtræning.

Af analysen af de 143 interviews fremgår det, at der sker en positiv fremgang på alle de hovedområder af den unges udvikling, der behandles i evalueringen (se side 26). I de unges fortællinger tegner der sig samlet set et billede af, at seks indsatsområder har haft central betydning i de forløb, de har været igennem.

¹ 18 unge indgik i undersøgelsen fra starten af, hvilket udgjorde ca. 10% af de samlede indskrivninger i 2008. Én blev udskrevet efter 3 måneder og har derfor aldrig været med i undersøgelsen. I alt indgår derfor 17 unge.

² To unge er stadig indskrevet, én er kun lige blevet udskrevet, og fem er faldet fra inden to år efter udskrivning. Disse 8 indgår derfor ikke i analysen af to år efter.

³ Du kan læse mere om det samlede evalueringsprojekt i folderen "Evaluering og dokumentation i Den Sociale udviklingsfond", som du kan finde på www.suf.dk

Disse anses derfor som væsentlige i det, man fra de unges perspektiv kan beskrive som den optimale metodetilgang i Den Sociale Udviklingsfond.

De seks indsatsområder er 1. Trinopdele mål & drømme 2. Fleksible, men tydelige krav 3. Samarbejde med andre 4. Motiverende & reflekterende samtaler 5. Social træning 6. Rytmer og struktur i hverdagen.

Samtidig peger den samlede analyse i retning af, at Den Sociale Udviklingsfonds kontaktpersoner særligt hjælper de unge ved at inddrage dem i deres egen udvikling. Det støtter dem dermed i arbejdet mod en større selverkendelse, øget motivation og et større ansvar for eget liv.

Fra side 10 i kapitlet "Indsatsområder" kan du læse om de seks indsatsområder, og under hvert indsatsområde er der afslutningsvis forslag til særlige udviklingspotentialer. Du kan derudover, læse om den overordnede udvikling, som den samlede gruppe af unge har gennemgået, samt få et dybere indblik i fire unges fortællinger om deres forløb fra indskrivning til 2 år efter. Fortællingerne er skrevet ud fra samtlige interview, der er lavet med og om de pågældende fire unge.

I løbet af de seks år vi har fulgt de unge i denne evaluering, er der sket mange ting i deres liv. Der har været flere forskellige betydningsfulde mennesker og samarbejdspartnere inde over det forløb, de har været igennem i Den Sociale Udviklingsfond. Desuden er de unge blevet ældre og mere modne. I interviewene med de unge har vi fået deres egne ord på den udvikling, de har været igennem, samt spurgt ind til, hvad der ellers er sket i deres liv i perioden. Dermed synes vi at kunne udtale os om, at rammerne og indholdet i deres forløb hos Den Sociale Udviklingsfond har været afgørende for en stor del af deres udvikling. Det ligger imidlertid udenfor rammerne af denne evaluering at gisne om, hvordan billedet havde set ud, hvis de unge havde fået tilbudt et andet forløb. Denne usikkerhed, som sniger sig ind i mange evalueringer på det sociale område, er et element du som læser må tage med i dine overvejelser.

ET HELT NORMALT LIV...

“Jeg drømmer allermost om et normalt liv med en uddannelse og en indkomst, der gør, at man kan bo et bedre sted, og tage ud at rejse engang imellem.” Janus ved udskrivning

De unge i Den Sociale Udviklingsfond er overvejende mellem 18 og 35 år. Det er en gruppe med mange og ofte meget sammensatte udfordringer.

Langt over halvdelen af de indskrevne har en diagnose, og flere har tre diagnoser. De mest udbredte diagnoser er inden for Autisme Spektrum Forstyrrelser (ASF). Derudover er de hyppigst sete diagnoser ADHD og angst. For en stor del af målgruppen er misbrug en del af deres problemstilling, og en del af denne gruppe kæmper med misbrug og en psykisk lidelse (dobbeltdiagnose).

	SUF's målgruppe i 2014	De 17 unge i evalueringen
Diagnose	62 %	76 %
ASF	21 %	41 %
ADHD	23%	24 %
Angst	14 %	18 %
Misbrug	37 %	35%
Dobbeltdiagnose	21 %	24 %

Tabel 1: viser sammenligning af den samlede målgruppe i Den Sociale Udviklingsfond (baseret på materiale fra suf.sui.dk) og de 17 unge i evalueringen

Der er stor lighed mellem de 17 unge i denne evaluering og Den Sociale Udviklingsfonds samlede målgruppe i forhold til samtlige overordnede udfordringer, som det kan ses i tabel 1.

Målgruppen kæmper med en række overordnede udfordringer, der skaber barrierer for dem i deres liv socialt, psykisk og i forhold til håndtering af hverdagen, samt ofte også fysisk. Det kan være barrierer som stress, voldsomme selvværdsproblemer, socialfobi, manglende selverkendelse og motivation.

I interview med de unge er det tydeligt, at de på grund af deres barrierer føler sig forhindret i at leve det, de anser som et normalt ungdomsliv. Det bliver for eksempel svært at tage en uddannelse, passe et arbejde og være afslappet med andre unge, samt overskue madlavning, indkøb og kontakt til omgivelserne. De unges fortællinger er ofte præget af drømmen om det de anser som et helt normalt liv. Flere beskriver et normalt liv som en tilværelse, hvor de klarer sig selv og har job, lejlighed, kæreste og måske familie.

"JEG FANDT UD AF, AT JEG GODT KUNNE SELV"

Da Anna går i 9. klasse får hun en hashpsykose, der sætter varige spor. Det betyder blandt andet, at hun må droppe sin drøm om at starte på gymnasiet og generelt får svært ved at leve et normalt ungdomsliv. Herefter følger en periode på et psykiatrisk center. Da Anna som 18-årig bliver indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond, kan hun ikke være alene på grund af angst. Samtidig kæmper hun også med socialfobi, der betyder, at hun har svært ved at være sammen med andre. Hun kan for eksempel ikke spise sammen med andre, men også det at tage toget eller gå ud at handle volder store problemer. Anna føler hele tiden, at der er øjne, der kigger på hende, og hun føler sig ikke noget værd. Hun får antidepressiv medicin. Det betyder, at hun tager rigtig meget på i vægt, og det går ud over selvværdsfølelsen.

Det er i dag to år siden, at Anna blev udskrevet. Hun er nu 24 år, færdig med en HF uddannelse og er blevet mor. En række succesoplevelser har vist Anna, at hun kan stå på egne ben.

"Jeg har lært at håndtere, når jeg har det dårligt. Når jeg er ked af det eller har lyst til at grave mig ned i et hul, så er det nemmere for mig at komme væk fra det igen." - Anna ved udskrivning

STRUKTUR OG NYE PERSPEKTIVER

Da Anna bliver indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond starter hun med at bo i et akutværelse i forbindelse med tilbuddet. Hun har så svær angst, at hun ikke kan sove alene, og der bliver derfor etableret en sovevagt i en periode. Det hjælper Anna, og efter et stykke tid flytter hun i egen lejlighed. Her får hun med støtte fra kontaktpersonen hjælp til at skabe sig en døgnrytme og struktur på hverdagen. Fællesspisninger i tilbuddet bliver et redskab til at overvinde hendes socialfobi. Derudover giver samtaler med kontaktpersonen og muligheden for støtte døgnet rundt Anna en tryghed og mod på at udfordre angstfølelsen.

I takt med, at Anna får det bedre, begynder hun at sortere de venner fra, hvor eneste fællesnævner har været alkohol og fest. Hun har herefter få, men gode, venner, men usikkerheden på sig selv betyder stadig, at hun har svært ved at lære nye mennesker at kende. Fælles rejser med kontaktpersonen og andre unge fra Den Sociale Udviklingsfond giver social træning, og afbrækket fra en svær virkelighed giver hende samtidig nye positive perspektiver på tilværelsen.

“Der er sikkerhed for, at uanset hvad der sker, så kan du ringe til nogen. Hvis jeg var bange herhjemme, og jeg pludselig syntes, at der stod 100 mennesker ude foran mit vindue, så var der en, jeg kunne ringe til.” – Anna 2 år efter udskrivning

STYRKET I SOCIALE SAMMENHÆNGE

Da Anna bliver udskrevet fra Den Sociale Udviklingsfond har hun tabt mange af de overflødige kilo og fået støtte til at påbegynde HF. Hun har fået et mere positivt syn på sig selv og sine evner, og har fået mod på at stå mere på egne ben – også i sociale sammenhænge. Følelsen af at kunne selv melder sig og giver hende et skub i en positiv retning.

Samtidig med studiestart skal Anna håndtere nogle meget alvorlige hændelser for hende selv og den nærmeste familie. Trods modgangen gennemfører Anna HF, og det bliver endnu en personlig sejr, der forstærker troen på sig selv. På HF

“Jeg fandt ud af, at jeg godt kunne selv og godt kunne være på HF. Det gav mig noget at holde fast i.”
– Anna 2 år efter udskrivning

udfordrer hun sig selv socialt ved at deltage i skolens årlige teaterstykke, og her møder hun sin nuværende kæreste.

Lige nu er Anna optaget af at være nybagt mor, men derudover er uddannelse enten som pædagog eller socialrådgiver et muligt fremtidsmål. Anna drømmer også om at genoptage sin interesse for at skrive, male og tegne.

“Hvis man har trampet på mig længe nok, så bliver jeg stædig. Nu har jeg trampet længe nok på mig selv, så jeg tror snart, at den der stædighed kommer igen: nu skal det fandeme være, nu klarer jeg det” – Anna 1 år efter indskrivning

INDSATSOMRÅDER

I interviewene med og om de unge tegner der sig et billede af, at den sammensatte og tilpassede støtte, der gøres brug af i Den Sociale Udviklingsfond, er med til at skabe øget selvstændighed og større ansvar hos de unge. Overordnet kan vi spore seks indsatser, som i den samlede analyse fremstår som særligt virksomme for de unge, der modtager disse indsatser. Det er dem vi vil beskrive i dette kapitel.

Det er ikke alle unge, der har oplevet arbejdet med samtlige indsatsområder, og nogle indsatser arbejdes der mere med end andre, men når de tages i brug af kontaktpersonerne, kan vi spore dem til at være særligt virksomme, og derfor beskriver vi dem her. Det er således ikke et forsøg på en fremstilling af en samlet metode i Den Sociale Udviklingsfond, men snarere det, vi kan spore, som en optimal sammensætning af indsatser set fra de unges perspektiv. Efter hvert afsnit opridser vi de udviklingspotentialer, vi ser inden for den pågældende indsats.

Den samlede analyse af de unges fortællinger peger i retning af, at de unges udvikling muliggøres af en tillidsfuld relation. En relation præget af tillid sikrer den tryghed, der lader til at være centralt for, at de unge motiverer sig selv til at tage i mod den støtte, der tilbydes. Den tillidsfulde relation skabes blandt andet i det fortløbende arbejde med de indsatser, der beskrives her og derfor må de på flere måder anses som afgørende for den samlede udvikling, de unge gennemgår fra indskrivning til udskrivning.

INDSATSOMRÅDE #1:

TRINOPDELE MÅL & DRØMME

"Jeg arbejder selvfølgelig med motivationen først og fremmest, og så prøver vi at skære det her store bjerg ned til at være små forhindringer, som skal vendes til at være udfordringer, som virker spændende for hende at tage op." – Kontaktperson om Stine et år efter indskrivning

En indsats mange af de unge drager nytte af, når den tages i brug, er at processen mod deres mål og drømme deles op i overkommelige delmål og aktiviteter. Det vil sige, at kontaktpersonerne i samarbejde med de unge forsøger at afprøve, hvad de unge aktuelt kan håndtere og overkomme. Nogle af de unge er præget af høje forventninger til sig selv og har brug for støtte til at indse, hvorfor noget kan være svært. Andre unge har ingen tydelige forventninger til sig selv og får i stedet støtte til at afprøve forskellige muligheder for interesser og dermed finde potentielle fremtidsmål. I begge processer oplever de unge at danne mere realistiske og konkrete delmål. Det bliver ofte udgangspunkt for en oplevelse af succes, som leder dem på vej mod det næste mål.

DE SMÅ SKRIDT

"Jeg var med min kontaktperson rundt og hjælpe med forskellige ting for at træne at komme op om morgenen. Det var hårdt i starten, når man har sløset den i lang tid" – Janus ved udskrivning

For de unge er det en hjælp at få brudt store mål ned til små skridt. Vi ser, at flere af de unge først og fremmest må have støtte til at skabe en fornuftig døgnrytme eller træne i at overholde

aftaler, for herefter langsomt at arbejde sig hen imod et relevant beskæftigelsesmål. Denne indsats skaber både en afklaring og en motivation hos de pågældende unge. Vejen er ofte lang, men i de fleste tilfælde ser vi, at de unge lykkes med at finde et for dem meningsfuldt uddannelsesforløb eller job ved hjælp af denne proces. To år efter udskrivning er de unge generelt mere afklarede i forhold til, hvilken retning de gerne vil, og er motiverede til at få det til at ske.

HVERDAGENS SMÅ SKRIDT

Flere unge fremhæver også, at støtte til trinopdeling af aktiviteter som indkøb, rengøring og andre daglige gøremål er med til at gøre dagligdagen mere

overskuelig. Det hjælper til at skabe nye vaner og strategier, som på sigt bliver en mere selvfølgelig del af den unges værktøjskasse og derfor styrker dem i at stå på egne ben. Resultaterne for de unges udvikling peger på, at denne tilgang virker; her ses en væsentlig fremgang i den unges håndtering af almindelig daglig levevis (ADL) også to år efter udskrivning.

”Når vi har været nede og handle, så viser min kontaktperson mig, hvad jeg skal gøre lidt ad gangen; sådan og sådan, den skal så længe i ovnen og så videre, så er det nemmere at forstå” Lise 1 år efter indskrivning

HVORFOR FUNGERER INDSATSEN GODT FOR DEN UNGE?

- Den er forankret i egne ønsker for fremtiden. Det gør arbejdet meningsfyldt og højner dermed motivationen.
- Mål og aktiviteter bliver konkrete, hvilket giver mulighed for succesoplevelser, samt støtter de unge i selv at gøre det på sigt.
- Mål og drømme korrigeres løbende, så de er i overensstemmelse med faktiske muligheder og evner.

UDVIKLINGSPOTENTIALER

Der arbejdes med trinopdelte mål hos stort set alle de unge, men for mange er målarbejdet ikke eksplicit og konstant tilstedeværende i hverdagen. Det eksplicitte og daglige arbejde med mål ser vi mest tydeligt i starten og slutningen af de unges forløb, hvor det virker udpræget godt. Et skærpet arbejde med trinopdeling af mål gennem hele forløbet og for alle unge kan synliggøre de unges udvikling både for dem selv og for andre.

- Redskaber til visualisering af de unges udvikling kan styrke de unges succesoplevelser yderligere.
- Der kan med fordel arbejdes mere systematisk med afsøgning og afprøvning af de unges drømme.
- Flere unge kan have glæde af den trindelte indsats i hverdagen.

INDSATSOMRÅDE #2:

FLEKSIBLE, MEN TYDELIGE KRAV

”Med min mor var der ikke rigtig nogle konsekvenser [...] her i SUF kunne jeg ikke bare opføre mig, som jeg ville, uden at komme til at høre for det.” – Janus to år efter udskrivning

For mange af de unge er det at håndtere krav fra omgivelserne en stor udfordring ved indskrivning. For nogle har børne- og ungdomsår været præget af høje og mange krav fra forældre, omgivelser og den unge selv, mens de for andre har været kendetegnet ved manglende krav. Derfor viser der sig forskellige behov for kravssætning. Samlet set tegner der sig et billede af at der arbejdes med to hovedtyper af krav: fleksible og tydelige. Flere unge i evalueringen udtaler sig positivt om den fleksible tilgang, de oplever deres kontaktpersoner har til krav. Det vil sige, at det overvejes, hvordan og hvornår krav stilles, og i nogle perioder om det overhovedet er hensigtsmæssigt at stille krav. Det betyder at kravene bliver meningsfulde for de unge, og at de dermed kan fungere som motivator.

”Jeg har brugt minus krav, minus pres og minus forventninger og været meget bevidst om det” – Kontaktperson om Ronja 1 år efter

På trods af den fleksible tilgang kan vi se, at der i mange tilfælde stadig arbejdes hen imod tydelige krav, som de unge kan forstå og har lyst til at honorere. Vi ser flere tilfælde, hvor de unge i en periode mødes med moderate krav eller ingen krav, og senere, når der er skabt en vis form for tillid mellem kontaktperson og ung, kommer de tydelige krav på banen, som så modtages overvejende positivt af de unge. Vi kan i analysen se, at de tydelige krav er væsentlige for, at de unge rykker sig, og at de virker særlig godt, når de unge har forståelse for de krav, der sættes.

HVORFOR FUNGERER INDSATSEN GODT FOR DEN UNGE?

- Kontaktpersonens nøje overvejelser om timing bevirker, at krav bliver meningsfulde og snarere en personlig udfordring end en pligt.
- De tydelige krav bliver et skub til at komme videre i en given proces.

UDVIKLINGSPOTENTIALER

I flere tilfælde er det først idet, de unge mødes af tydelige krav, at de virkelig rykker i deres udvikling. Der er et behov for den fleksible tilgang, men muligvis kunne de tydelige krav i flere tilfælde bringes i spil før. Enkelte unge oplever kun, at der har været arbejdet med fleksible krav. Analysen af de tilfælde tyder på, at der kunnet have været profiteret af tydelige krav.

- En skærpet opmærksomhed i personalegrupperne på, hvornår det er det rigtige tidspunkt at bringe tydelige krav ind i forløbet, kunne muligvis bidrage til arbejdet med de unges udvikling.

INDSATSOMRÅDE #3:

SAMARBEJDE MED ANDRE

“Hun har svært ved at forstå, hvad der bliver snakket om [hos f.eks. en sagsbehandler], for hun glider ud af samtalerne, hvis det ikke interesserer hende. Så hun har brug for en til at oversætte de ting, der bliver sagt, som er vigtige.” – Kontaktperson om Bodil ved udskrivning

I de tilfælde hvor kontaktpersonen aktivt samarbejder med for eksempel forældre, arbejdsplads eller andre eksterne parter, nævnes det af de unge som meget gavnligt i deres hverdagsliv. Nogle unge har svært ved at bevare overblikket, andre oplever en stor barriere i at tage kontakt til myndighedspersoner eller behandlingssystemet, og andre kan ikke koncentrere sig eller forstå det, der bliver talt om. I alle tilfælde giver det de unge ro, at der er en til at koordinere og af og til mere aktivt at formidle, oversætte eller mægle.

FORMIDLER I KONTAKTEN TIL OMGIVELSER

Der ses gode resultater hos de unge, der bruger kontaktpersonen til at samarbejde med eksterne parter. Kontaktpersonens store kendskab til den unges styrker og udfordringer bruges som en resurse af den unge selv og forbedrer mulighederne for, at han/hun kan komme til at indgå i relationen eller forløbet på en positiv måde.

Formidlerrollen ses for eksempel, når kontaktpersonen gør arbejdsplads eller skole opmærksom på den unges problemer, og hjælper med, at de bliver tacklet. Eller når kontaktpersonen agerer bindeled mellem den unge og pårørende for at forbedre den indbyrdes forståelse og kommunikation. I tilfælde hvor det sker, oplever de unge konkrete resultater, såsom forbedret dialog, et mere afbalanceret forhold til forældre eller arbejdsplads, der bedre kan imødekomme deres behov.

“Min kontaktperson var helt klart en, der ligesom kunne sige, det som min mor og mig havde svært ved at sætte ord på til hinanden.” – Stine ved udskrivning

Resultaterne i evalueringen viser, at der er fremgang i de unges evne til at håndtere kontakten til andre instanser (se side 27). Det tyder på, at

kontaktpersonen ikke kun hjælper i samarbejdet med omgivelserne, men også støtter den unge til gradvist at blive i stand til selv at varetage kontakterne til eksempelvis sagsbehandler eller uddannelsessted, hvilket de stadig viser sig i stand til to år efter udskrivning. På den måde bliver de resurser, som kontaktpersonen tilfører den unge under udskrivningen, kanaliseret over til efter udskrivning at være til stede hos den unge selv.

HVORFOR FUNGERER METODEN GODT FOR DE UNGE:

- Kontaktpersonens brede kendskab til den unge og dennes situation bruges til at skabe en forbedret relation mellem den unge og omverdenen.
- Kontaktpersonen som formidler spiller en rolle i forhold til at sikre, at den unge bliver i stand til at se og acceptere egne udfordringer i relation til andre og dermed får nemmere ved at indgå i for eksempel et arbejdsfællesskab.

UDVIKLINGSPOTENTIALER

Den funktion, hvor kontaktpersonen går meget aktivt ind i eksempelvis forældresamarbejde, har gode resultater, men fremstår kun tydeligt i en mindre andel af forløbene.

- I flere tilfælde kan der profiteres af mere direkte dialog med uddannelsessted eller arbejdsplads.
- En aktiv involvering i de unges relation til pårørende er givende – også selvom de unge er fyldt 18 år. Hvis ikke kontaktpersonen oplever at kunne gå ind i dialogen med de pårørende kunne et særligt uddannet familieteam, bestående af en gruppe kontaktpersoner specialiseret i dette område, overvejes som en mulig resurse.

INDSATSOMRÅDE #4:

MOTIVERENDE OG REFLEKTERENDE SAMTALER

”Det handler om lejligheder til at tage snakken op: ”hvad har du af muligheder, og hvad er konsekvensen af de muligheder, du vælger?”. – Kontaktperson om Morten et år efter indskrivning

Flere unge bruger kontaktpersonerne i Den Sociale Udviklingsfond til at reflektere deres tanker og handlinger. De unge beskriver en proces, hvorigennem de i højere grad kan forstå deres egne tanker og handlinger eller kan ændre på uhensigtsmæssige tanke- og handlemønstre. Det sker enten gennem samtaler i planlagte samtalerum, eller samtaler ved andre passende lejligheder, såsom en køretur eller i madlavningssituationer.

Der skal ofte gentagne refleksionssamtaler over lang tid til for at skabe resultater, men når det sker, så giver det flere af de unge en oplevelse af selv at have været medskabere af udviklingen. Det giver tydelige succesoplevelser og en styrket tro på sig selv.

”Det bedste er, at jeg har fået en masse input, jeg selv har kunne arbejde med. Nogle gange er det ikke ”pæda-knap-så-go’erne” der har givet mig svaret, men de har skubbet mig en eller anden vej, hvor de heller ikke kendte svaret, men så fandt jeg ud af det selv ” – Asger ved udskrivning

SELVERKENDELSE & ANSVAR FOR EGEN SITUATION

Af de unge fremhæves samtalerne som givende i forhold til at reflektere over sociale relationer og handlemønstre i sociale sammenhænge. Derudover nævnes de også i sammenhæng med selverkendelse i forhold til at blive klogere på egne udfordringer og resurser, samt anerkende eventuelle diagnoser. Samtalerne kommer i høj grad også til at fungere som motiverende i forhold til at handle og tage ansvar for egen situation.

Flere unge motiveres for eksempel gennem samtaler til at begynde hos en psykolog. Således ser vi i højere grad samtalerne med kontaktpersonen som motiverende og reflekterende end terapeutiske og behandlingsorienterede. Samtalerne leder flere unge hen mod at kunne acceptere at modtage ekstra hjælp fra behandlingssystemet i en form, hvor de rent faktisk er motiverede for at arbejde med deres udfordringer, hvad end de er sociale, psykiske eller

misbrugsorienterede. Det bliver dermed ofte den motiverende og involverende del af et eventuelt behandlingsforløb, der ligger i dette dialogiske arbejde.

”Det der var godt var, at hun ikke var psykolog, at hun kom hjem til mine private omgivelser, hvor jeg er tryk, og det ikke var et eller andet sted på et kontor.” – Stine ved udskrivning

HVORFOR FUNGERER INDSATSEN GODT FOR DE UNGE:

- Samtalerne giver de unge mulighed for at reflektere over deres styrker og udfordringer med én, der har et indgående kendskab til dem og derfor kan spørge direkte ind til deres handlinger.
- Kontaktpersonerne formår at skabe et rum, hvor de unge får mulighed for selv at finde frem til løsninger og andre veje.
- Samtalerne kan finde sted i dagligdagen, når problemer opstår, og der er brug for et venskabeligt råd – til forskel for planlagte samtaler, der er bundet til et bestemt sted og et bestemt tidspunkt.

UDVIKLINGSPOTENTIALER

En stor del af kontaktpersonernes arbejde ligger i de samtaler, de har med de unge – både formelle og uformelle. En klar beskrivelse af, hvad der gør samtalerne afgørende for den unges udvikling, ville styrke forståelsen af vigtigheden af samtalerne som en del af det samlede forløb.

- Et systematisk og eventuelt tematisk (specifikke temaer udvælges af den unge) arbejde med samtaler er tydeligvis givende for de unge og ville muligvis kunne bruges i flere forløb.
- En tydeliggørelse af forskellen på de motiverende og reflekterende samtaler og dem, de unge kan have med en eventuel behandler, ville styrke en samlet metodebeskrivelse både til intern og ekstern brug.

INDSATSOMRÅDE #5:

SOCIAL TRÆNING

"Jeg fik arbejdet med min socialfobi; det der med at spise og tale med andre." – Anna

For en del af de unge spiller forskellige sociale læringsrum en væsentlig rolle i deres positive udvikling. I Den Sociale Udviklingsfond er fællesarrangementer som sociale læringsrum et pædagogisk redskab, det kan være fællesspisninger, filmaftner, udflugter eller rejser. Her samles de unge og træner det at være trygge blandt andre, samt at være en del af et fællesskab og derigennem også forsøge at skabe netværk til andre unge.

MØDER MED LIGESTILLEDE & KONFLIKTER

Fællesspisningerne kan være medvirkende til at give de unge et holdepunkt i deres hverdag. Samtidig nævnes det også af flere som en stærk træning i at lære at være sammen med andre mennesker og som en mulighed for at udvide deres netværk. Der er også eksempler på unge, der slet ikke har kunnet forholde sig til andre mennesker i perioder, men som stadig gør brug af fællesarrangementerne.

Nogle unge fremhæver det positive i at møde andre, der har lignende udfordringer og derfor er nemmere at tale og dele oplevelser med. Andre unge har store problemer med at deltage i fællesarrangementerne, for eksempel fordi de synes, at de andre unge har det langt værre end dem selv, og derfor ikke kan se relevansen i at deltage. I de tilfælde hvor den unge har haft det sådan, men hvor kontaktpersonen alligevel har arbejdet målrettet på at få den unge til at deltage, har det ofte givet gode resultater i sidste ende.

Fællesspisningerne kan også skabe store konflikter mellem de unge, men bliver dermed også et rum for at kontaktpersonen og den unge kan arbejde med specifikke konflikter og generelt med de sociale udfordringer, den pågældende unge måtte have.

"Tit sagde min kontaktperson, at hun ville være til stede under fællesspisningen eller fortalte, at der var spilleaften og sagde, at hun synes jeg skulle komme ind. [...] så hun fik mig til sidst ud og møde andre unge og få det sociale netværk." – Stine

Enkelte unge, der har boet i opgangsfællesskaber, beskriver også det potentiale, der kan være i at skabe netværk med andre unge dér. Det kræver dog, at der også er en klar støtte til at styrke det fællesskab, der kan opstå via de fælles opholdsrum, der er tilknyttet opgangene. Der kan nemlig ligeledes her opstå konflikter, eller det kan være svært for de unge selv at tage initiativet til at skabe et fællesskab.

FRIRUM & TÆNKEPAUSE

“Det, rejserne kunne, var ligesom at tage mig ud af min verden, min virkelighed. Rigtig mange ting gik op for mig [...] jeg fik virkelig tænkt og havde det også sjovt.” – Anna ved udskrivning

Flere af de unge giver udtryk for, at rejser væk fra hverdagen giver dem et pusterum. Derved får den enkelte unge fornyet energi til at arbejde videre med sig selv og sine mål. Rejserne væk fra hverdagen giver samtidig de unge positive oplevelser sammen med andre unge og en oplevelse af et normalt ungdomsliv.

Når de unge tages med på rejser, giver det også mulighed for at udbygge relationen mellem den unge og kontaktpersonen. De får hver især mulighed for at opleve hinanden i nye situationer.

Kontaktpersonerne nævner ofte, at de ser nye styrker hos de unge, og det kan være med til at tydeliggøre, hvad der skal arbejdes mere eller mindre med, når de kommer hjem igen.

“Der er jo dejligt at sige, at nu har man været dér og prøvet dét i stedet for at sige “jeg har bare rendt rundt i et stort misbrug og aldrig kommet nogle steder.” Så på den måde har man ligesom nogle oplevelser man kan dele” – Janus ved udskrivning

80 procent af de unge fremhæver rejser og/eller andre fællesarrangementer som positive erindringer og som noget, der har givet dem mulighed for at samle mere energi og overskud til at håndtere hverdagens gøremål, til at påbegynde et uddannelsesforløb eller arbejde videre med sig selv og egne mål. Ved udskrivning er det dog særligt inden for det sociale, at vi ser stadige udfordringer. Ser vi på de unges samlede udvikling, er det ligeledes inden for dette hovedområde, der har været den mindste udvikling (se side 27-30). Denne tendens bliver yderligere forstærket, hvis vi ikke medregner indikatorerne

”fællesarrangementer” og ”forhold til kontaktperson”. Disse indikatorer handler om, hvordan de unge har det i forhold til det sociale i Den Sociale Udviklingsfond og ikke i forhold til det sociale liv udadtil, og kan derfor være relevant at se bort fra i en samlet analyse af de unges sociale liv.

HVORFOR FUNGERER INDSATSEN GODT FOR DE UNGE:

- Fællesarrangementer er trygge for de unge og bliver derfor givende i forhold til at træne det at indgå i sociale sammenhænge og opbygge sociale netværk.
- Fællesspisning og fællesarrangementer bruges aktivt til at skabe indhold og struktur i de unges liv.
- Fællesrejser giver mulighed for at se styrker og svagheder i de unges håndtering af sociale situationer.
- Rejser giver de unge en følelse af et frirum og noget at tale om i andre sociale sammenhænge.

UDVIKLINGSPOTENTIALER

Der er klare gevinster ved det målrettede arbejde med social træning. Der er dog en del unge, der kunne have nytte af en endnu større grad af støtte i forhold til at indgå i sociale relationer både inden for og uden for Den Sociale Udviklingsfond. Det indikeres også i de unges udvikling; de unge opnår fremgang i forhold til venner, men ved udskrivning er det fortsat et af de områder, hvor de er mest udfordret (se side 27).

- Et skærpet fokus på at skabe langvarige netværk kunne have store potentialer især for de mange unge, der lider af ensomhed.
- Et målrettet arbejde med at afsøge eksisterende netværk og styrke disse relationer kan være gavnligt særligt på lang sigt.
- Et øget motivationsarbejde i forhold til at deltage i fællesarrangementer for de unge, der ikke umiddelbart kan se relevansen, skaber gode resultater.

INDSATSOMRÅDE #6:

RYTMER OG STRUKTUR I HVERDAGEN

“Det er vigtigt med struktur; at jeg kommer op og får lavet noget hver dag, så jeg holder mig i gang og ikke bare ser fjernsyn” Stine ved udskrivning

Tilgangen til rytmer og struktur i hverdagen er vidt forskellig fra ung til ung, og deres holdning til faste strukturer er især varierende ved indskrivning. Her ser vi, at enkelte unge forsøger at modarbejde faste rytmer, mens andre med glæde tager i mod struktur for eksempel gennem ugeskemaer og huskelister. I de afsluttende interview ser vi dog, at flere har haft stor glæde af at have arbejdet med struktur i forskellig form. Strukturen styrker særligt de unges oplevelse af at have overblikket over deres hverdag, hvilket har en betydning for, hvordan de unge formår at komme videre efter deres tid i Den Sociale Udviklingsfond.

Der er enkelte unge, der får støtte til gennem ugeskemaer at planlægge hverdagen. Det er unge med meget forskellige problemstillinger, der synes at drage nytte af dette. Andre får støtte til at forsøge at skabe struktur i hverdagen ved for eksempel at blive vækket på faste tidspunkter, have faste aftaler i løbet af ugen og lignende. Uanset om der arbejdes med struktur på den ene eller den anden måde, er det tydeligt, at de unge har glæde af det både i forløbet og særligt efter to år, hvor de står på egne ben og strukturen ofte fortsættes af dem selv.

“Bare det, at jeg har mit skema hængende ude på køleskabet, det giver mig en tryghed” – Christian to år efter udskrivning

OVERSKUD SKABER UDVIKLING, OGSÅ PÅ SIGT

Strukturen og de faste rutiner gør de unges hverdag enkel og forudsigelig, og der skabes et mentalt overskud. Samtidig er strukturen med til at skabe positive succesoplevelser hos de unge, i det de oplever at have udrettet noget konkret hver dag. Kombinationen af overskud og succesoplevelser synes at give de unge mod på at give sig i kast med andre udfordringer, og er derfor med til at skabe mulighed for udvikling. Flere unge nævner for eksempel de faste aftaler med kontaktpersonen som noget, der er med

“Det rigtig vigtigt for mig at prøve at holde min struktur i forhold til at fastholde, den der søvnrytme” - Alicia to år efter udskrivning

til at holde dem i gang, og de ugentlige fællesspisninger som faste holdepunkter, der kan give dem ro til at fokusere på andre ting i deres liv.

HVORFOR FUNGERER INDSATSEN GODT FOR DEN UNGE:

- Den unge får via struktur en oplevelse af at have overblik over hverdagen og kan derved bedre overskue håndteringen af hverdagens gøremål.
- I de tilfælde, hvor de unge formår at holde fast i deres rytmer i svære perioder, giver de udtryk for, at det er stor hjælp til at komme ovenpå igen.

UDVIKLINGSPOTENTIALER

Indsatsen i forhold til at give de unge støtte til faste rytmer og struktur i hverdagen er i høj grad individbaseret og fleksibel. Det fungerer umiddelbart godt, at det er en tilpasset indsats, at de unge ikke mødes med et fast skema og en tilrettelagt hverdag fra starten af. Samtlige af de unge drager dog stor nytte af struktur, særligt efter to år. Derfor kunne det tyde på, at stort set alle unge har behovet, selvom de ikke umiddelbart efterspørger det.

- Et øget fokus på, at alle unge skal have indarbejdet faste rytmer i deres hverdag så hurtigt som muligt i deres forløb, så de kan blive velimplementeret inden de står på egne ben, kan styrke de unge i håndtering af hverdagen.

"JEG ER BLEVET BEDRE TIL AT SIGE, HVIS JEG HAR DET SKIDT"

Som 10-årig er Stine involveret i en trafikulykke. Hun mister både sin far og søster, og moren invalideres alvorligt. Efter ulykken påtager Stine sig et stort ansvar som hjælper for sin mor. Stine fortæller selv, at hun aldrig fik bearbejdet sorgen efter ulykken.

Da Stine som 24-årig bliver indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond, har hun været sygemeldt et år på grund af angst og stress. Hun bor hos sin mor, blandt andet fordi det giver hende tryghed. Hun er plaget af åndenød, panik og bryst smerter, der gør det umuligt for hende at passe sit arbejde som hjemmeplejer. Dage med somatiske smerter og manglende overskud gør det vanskeligt for Stine at opretholde et socialt liv. Hun takker nej til sociale arrangementer, hvilket blot forstærker følelsen af ensomhed. I rollen som hjælper for sin mor glemmer hun at tænke på sig selv. Hun beskriver, hvordan hun nogle dage er grædefærdig, når hun skal gå fra sin mor, fordi det ofte efterlader Stine med dårlig samvittighed. Det er svært for hende at leve sit eget liv, også i relationen til jævnaldrende, hvor hun ofte bliver den, der lytter og hjælper.

"Jeg er blevet bedre til at sige, hvis jeg har det skidt, i stedet for bare at gå og holde det inde." – Stine ved udskrivning

Stine har nu været udskrevet fra Den Sociale Udviklingsfond i to år. Hun har et afklaret og mere balanceret forhold til sin mor og en styrket tro på sig selv særligt i sociale relationer.

STØTTE I HVERDAGENS RUM

Da Stine starter i Den Sociale Udviklingsfond kommer kontaktpersonen meget i hjemmet hos Stines mor og lærer derigennem Stines hverdag at kende.

Kontaktpersonen lærer derfor også Stines mor at kende og arbejder meget med samtaler med begge parter. Stine har altid haft et godt forhold til sin mor, men deres svære situation skaber gnidninger. Med samtalerne og den rette støtte til hverdagens udfordringer bliver Stine gradvist bedre til at tænke på sit eget liv og fralægge sig noget af ansvaret overfor sin mor. Det styrker deres relation.

”Det er en kæmpehjælp, at jeg har hende at snakke med. Den hjælp, jeg får, er uundværlig”. Stine 1 år efter indskrivning

Med en mere afbalanceret hverdag hos moren og knap så tynget af dårlige dage og psykosomatiske udfordringer, støttes Stine af sin kontaktperson til at starte på Pædagogisk assistentuddannelse. Uddannelsen giver hende den afgørende struktur i hverdagen, og hun oplever et stort personligt fremskridt.

SELVERKENDELSE & ÅBNE OP FOR FØLELSER

I starten af uddannelsen bor Stine fortsat hos sin mor, da hun er i tvivl om, hun kan klare at bo selv. Fællesarrangementer i Den Sociale Udviklingsfond bliver et frirum, hvor hun kan få hverdagens problemer på afstand. Gennem fællesaktiviteterne møder hun andre unge, der kender til de udfordringer, som Stine kæmper med. Det fælles udgangspunkt blandt de unge skaber en fortrolighed, der gør det nemmere for Stine at give udtryk for, når hun har det svært.

I løbet af tiden i Den Sociale Udviklingsfond stiger Stines selverkendelse og hendes lyst til at udfordre sig selv. Hun bliver bedre til at bede om hjælp og begynder at kæmpe for sine mål i livet.

Samtidig begynder hun at lytte til sin krop og udtrykke følelser. Det gør, at hun ikke længere går med følelserne uden på tøjet eller pludselig kan opleve angst uden at vide hvorfor.

”Mine gamle veninder spørger ikke, hvordan jeg har det. De forstår ikke, hvis jeg siger, jeg har det skidt eller psykisk dårligt. Men det har klart hjulpet mig meget at snakke med en anden ung her i SUF.” – Stine et år efter indskrivning

Stine er i dag 30 år, hun er gravid med sin kæreste gennem to år og har gennemført Pædagogisk assistentuddannelse. Hun vil gerne finde et arbejde i en børnehave. Hun er helt stoppet med nervemedicin og har det langt bedre både i relationen til sin mor og andre.

DE UNGES SAMLEDE UDVIKLING

I evalueringen har vi fulgt de 17 unges udvikling via interview. Disse interview er undervejs blevet analyseret og samtidig kvantificeret for dermed at kunne visualisere den samlede udvikling ved hjælp af grafer. I det følgende kapitel præsenteres resultaterne indenfor de tre hovedområder i evalueringen: socialt, psykisk og håndtering af hverdagen.

ARBEJDET BAG ANALYSEN

I undersøgelsen er de unge, deres kontaktperson og pårørende eller eksterne samarbejdspartner blevet interviewet i alt 3-4 gange. Ved hver interviewrunde er de unge på baggrund af de indsamlede interview blevet vurderet på i alt 17 indikatorer, ved hjælp af det til undersøgelsen designede indeksskema. Vurderingen er foretaget på en skala fra 1-5, hvor 1 er kritisk og 5 er lettere. De tre hovedområder og de underliggende indikatorer, som vi behandler i denne evaluering, er fremkommet på baggrund af en forundersøgelse. Her interviewede vi unge, sagsbehandlere, pårørende og eksterne samarbejdspartnere om deres forventninger til Den Sociale udviklingsfond. Se mere om undersøgelsens design sidst i denne publikation.

SOCIALT

Alle de unge kæmper med barrierer i forhold til deres sociale liv. Det omfatter for eksempel problemer med at etablere og/eller bevare sociale relationer eller det at kunne tage kontakt til andre instanser, såsom læge, tandlæge, bank, sagsbehandler og lignende.

”Det bliver for usikkert at tage til kor nogle gange, selvom jeg kender dem, jeg går der med. Pludselig har jeg ikke lyst til det og får det decideret dårligt og får uro” Bodil et år efter indskrivning

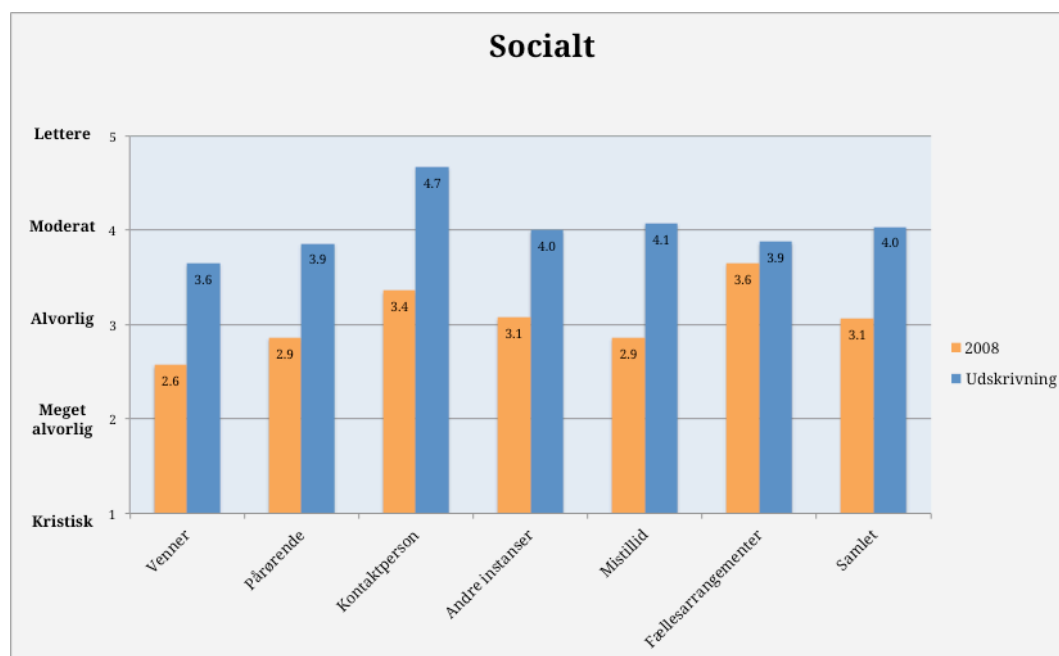
Det sociale område er blevet målt på i alt 6 indikatorer. Tabel 3 viser, at der inden for dette område generelt er sket en positiv udvikling. Samlet set blev de unge ved undersøgelsens start vurderet til 3,1. Ved udskrivning er dette steget til 4,0. Det vil sige en samlet fremgang på 29 procent - med andre ord er de unge gået fra at have en alvorlig situation i forhold til det sociale område til at have det moderat.

Den største fremgang ses i "forholdet til kontaktpersonen" i Den Sociale Udviklingsfond. En udvikling, der er vigtig, da denne relation danner udgangspunktet for at der kan arbejdes på de andre områder. Der ses ligeledes en stor fremgang inden for indikatoren "mistillid", som også dækker socialfobi (en fremgang på 41 procent), hvilket anses som et vigtigt skridt i vejen i de unges muligheder for at opnå et velfungerende socialt liv.

Vi ser en fremgang på 38 procent inden for indikatoren "venner", men det er ved udskrivning fortsat den indikator, der ligger på det laveste niveau. Det indikerer, at de unge ved udskrivning fortsat skal arbejde på at etablere givende relationer og på at indgå i sociale sammenhænge.

"Venskab er en af de ting, jeg nok vil kæmpe med resten af mit liv. Jeg tror aldrig, jeg bliver ekspert i at få virkelig tætte relationer" Alicia to år efter udskrivning

Den mindste fremgang ses i de unges deltagelse i fællesarrangementer (på 8 procent). Det peger i retning af, at det kun er få unge, der er begyndt at deltage mere i fælles aktiviteter i løbet af deres tid i Den Sociale Udviklingsfond.

Tabel 3: Den gennemsnitlige udvikling hos de 17 unge – på hver indikator og det samlede gennemsnit for alle indikatorer. Tabellen viser indeksvurdering for indskrivning i 2008 og udskrivning, som variere alt efter indskrivningsperiode. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5.

PSYKISK

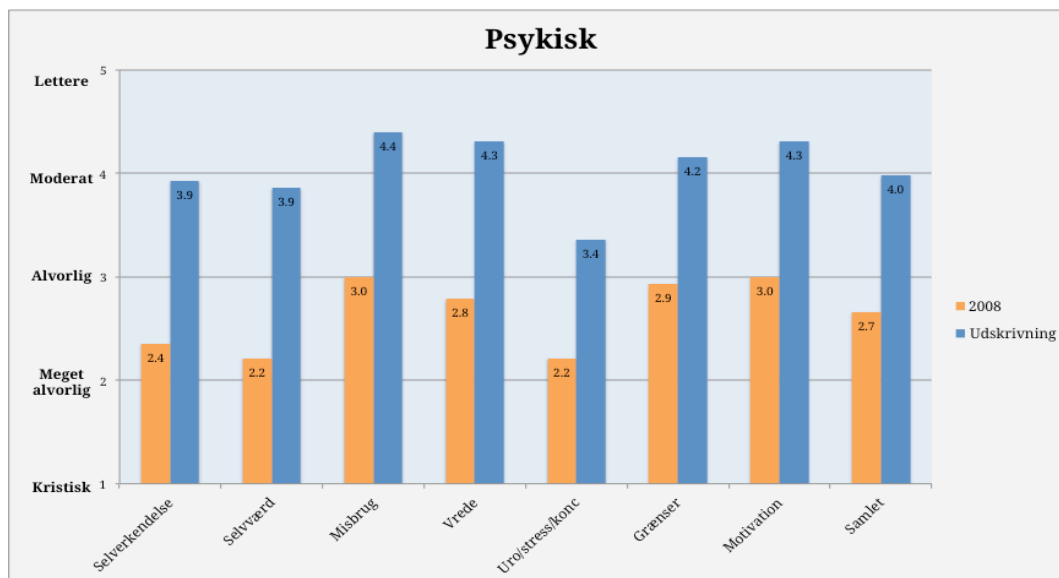
Ved indskrivning har de unge store udfordringer inden for det psykiske område. Det gælder især indikatorerne selvværd, selverkendelse og uro/stress/koncentrationsbesvær. Selverkendelse omfatter for eksempel erkendelse af en diagnose eller af eventuelle begrænsninger i forhold til beskæftigelse.

Tit så kommer de der følelser bare over en. "Fuck, hvor er det bare nederen at være ingenting" – jeg bor hjemme og har intet arbejde, helt ærligt, i forhold til sine jævnaldrende så har man jo heller ikke noget." – Stine ved indskrivning

Det psykiske område er blevet målt på i alt 7 indikatorer. Tabel 4 viser, at der inden for dette område generelt er sket en stor positiv udvikling på alle indikatorer. Samlet set blev de unge ved undersøgelsens start vurderet til 2,7. Ved udskrivning er dette steget til 4,0. Det vil sige en samlet fremgang på 48 procent eller med andre ord er de unge er gået fra at have en alvorlig/meget alvorlig situation i forhold til det psykiske område til at have det moderat.

Den største fremgang ses inden for indikatorerne "selvværd" og "selverkendelse" (hhv. 77 procent og 63 procent). Det anses som et godt resultat både ud fra, at det var områder, hvor de unge ved indskrivning havde meget alvorlige problemer og fordi denne udvikling kan anses som nødvendig for at skabe fremgang på mange af de øvrige indikatorer.

Vi ser en fremgang på 55 procent inden for indikatoren "uro/stress/koncentrationsbesvær". Ved udskrivning er der dog fortsat en af de indikatorer, der ligger på det laveste niveau – her placerer gruppen sig i gennemsnit mellem alvorlig og moderat. Endelig ser vi ved udskrivning, at de unge generelt har en høj motivation, hvilket anses som et godt udgangspunkt for videre udvikling.

Tabel 4: Den gennemsnitlige udvikling hos de 17 unge – på hver indikator og det samlede gennemsnit for alle indikatorer. Tabellen viser indeksvurdering for indskrivning i 2008 og udskrivning, som variere alt efter indskrivningsperiode. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5.

HÅNDTERING AF HVERDAGEN

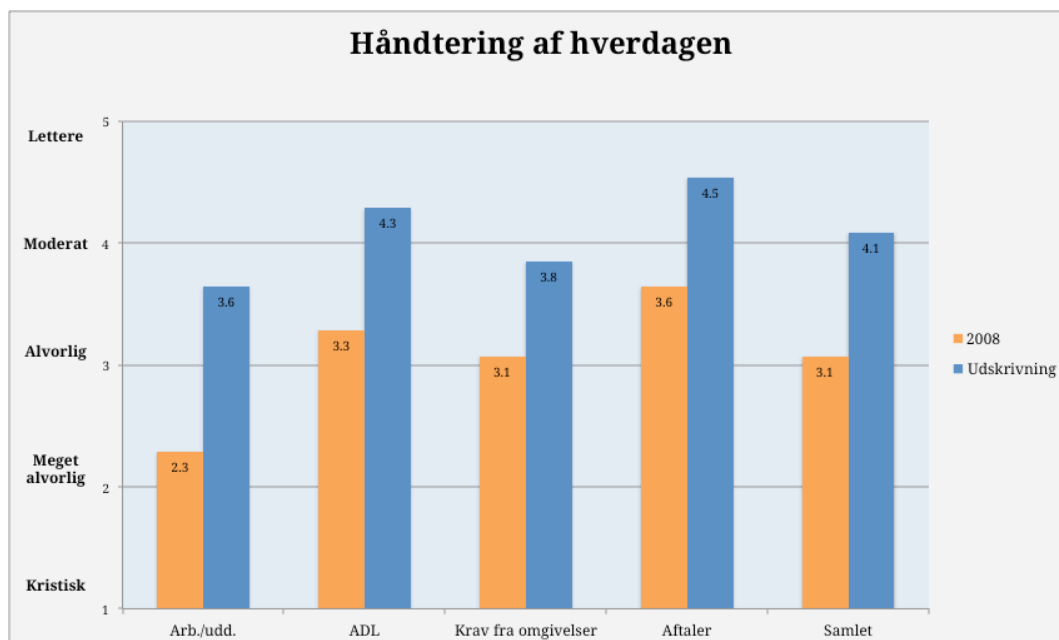
Ved indskrivningen har de unge mange barrierer, som forhindrer dem i at håndtere deres hverdag både i forhold til arbejde/uddannelse og det at håndtere praktiske gøremål i hjemmet (Almindelig Daglig Levevis). Ved indskrivning er de unge særligt udfordret i forhold til arbejde/uddannelse.

”Han ville ikke selv kunne ringe op og få en tid, det hjælper hans kontaktperson ham med. Der er han nødt til at have støtte. Han er nødt til at have støtte til rigtig mange af de ting” Forældre til Anders et år efter indskrivning

Området håndtering af hverdagen er blevet målt på i alt 4 indikatorer. Tabel 5 viser, at der også inden for dette område samlet set ser sket en stor positiv udvikling. Samlet set blev de unge ved undersøgelsens start vurderet til 3,1. Ved udskrivning er dette steget til 4,3. Det vil sige en samlet fremgang på 39 procent eller med andre ord er de unge gået fra at have en alvorlig situation i forhold til håndtering af hverdagen til at have det moderat.

Den største udvikling ses i forhold til arbejde og uddannelse (fremgang på 57 procent). Ved udskrivning er det dog fortsat det område, hvor de unge er udfordret mest, idet de unges samlede niveau ligger mellem alvorligt og moderat.

Der ses en fremgang på 30 procent i forhold til de unges håndtering af praktiske gøremål i hjemmet (ADL), og ved udskrivning er ADL, sammen med indikatoren aftaler, de områder, hvor de unge klarer sig bedst.

Tabel 5: Den gennemsnitlige udvikling hos de 17 unge – på hver indikator og det samlede gennemsnit for alle indikatorer. Tabellen viser indeksvurdering for indskrivning i 2008 og udskrivning, som variere alt efter indskrivningsperiode. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5.

UDVIKLING PÅ LANGT SIGT

De unge er, hvis muligt, fulgt indtil to år efter udskrivning fra Den Sociale Udviklingsfond, og efter to år ses igen en positiv fremgang på de tre hovedområder (se tabel 6-8). Det har kun været muligt at følge ca. halvdelen af de unge indtil to år efter udskrivning, så det skal derfor understreges at disse tal i særlig grad kun giver indikationer på de unges udvikling.

Fremgangen fra udskrivning til to år efter er ikke lige så markant som fra indskrivning til udskrivning, men det tegner et billede af, at det kan lade sig gøre for de unge at fastholde deres udvikling også efter udskrivning, og at der på trods af de store udfordringer inden for hovedområderne er blevet skabt varige positive ændringer.

Den største fremgang ses i håndtering af hverdagen (fremgang på 13 procent). Den mindste fremgang ses i forhold til det psykiske, hvor de unge har rykket sig fra 4,0 ved udskrivning til 4,1 efter to år (fremgang på 3 procent). I de unges fortællinger efter to år beskriver de hovedsageligt udfordringer i forhold til indre usikkerhed og uro, der særligt vanskeliggør det sociale element i deres liv.

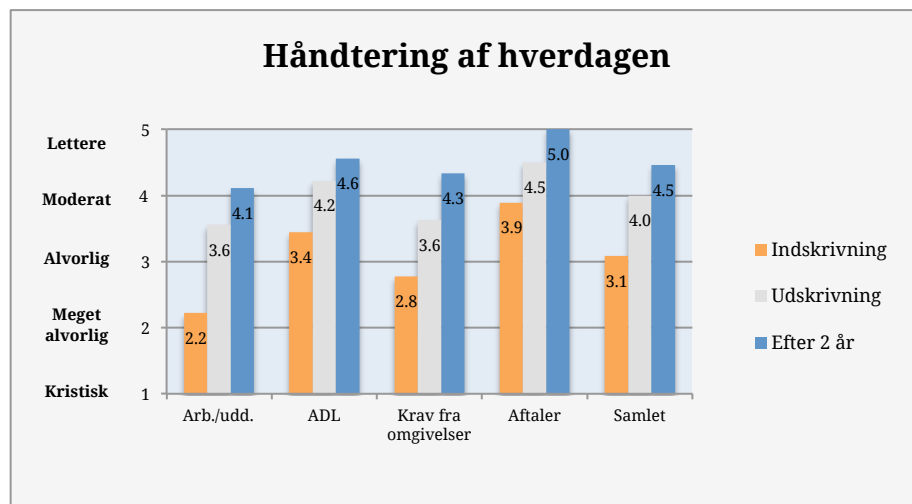
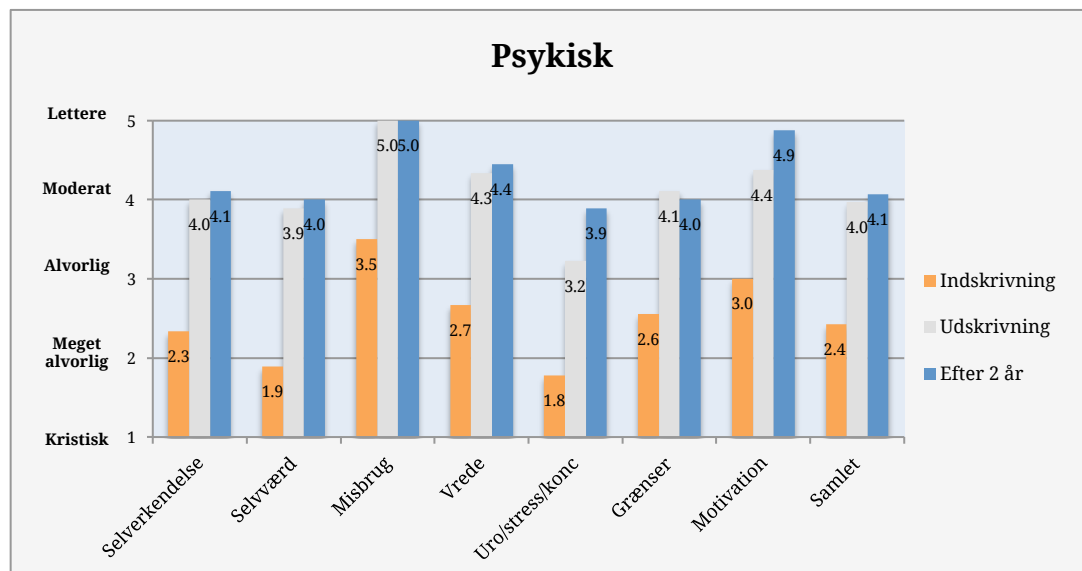
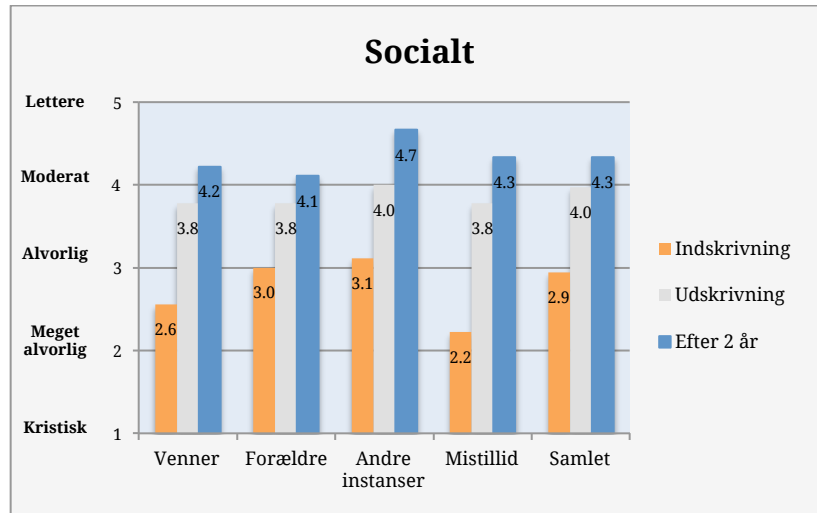
I den samlede analyse af interviewene efter to år er det muligt at pege på nogle særlige spor af indsatsen, som har vist sig holdbare også på længere sigt. Et af de tydeligste og mest iøjnefaldende spor er de unges evne til at reflektere over eget liv. Herunder navnlig en italesættelse af deres eget ansvar for at få ting til at ske. Derudover er det interessant at se hvordan selverkendelsen, samt motivationen også fremgår mere tydeligt i de unges interview efter to år. Det sammenholdt med den generelle positive udvikling på de tre hovedområder tyder på at de unge har fået styrket deres muligheder for og lyst til at skabe det liv, de ønsker for sig selv trods det, at flere af dem stadig har mange udfordringer.

Endelig tegner der sig et tydeligt billede af, at de unge, der ved udskrivning var særligt styrket socialt formår at skabe en fortsat positiv udvikling på lang sigt og på samtlige indikatorer.

Tabel 6-8: Den gennemsnitlige udvikling hos 9 unge (ud af de i alt 17 unge), der er fulgt fra indskrivning indtil to år efter de er blevet udskrevet. De unge er for hver indikator vurderet på skalaen 1-5

"JEG ER BLEVET MERE SELVSTÆNDIG"

Da Christian er 16 bliver han diagnosticeret med Aspergers Syndrom. Det er sent at blive diagnosticeret, og folkeskoleårene forud har været præget af raserianfald og mange konflikter. Christian har desuden både tendens til angst og depression. Da han gerne vil flytte hjemmefra, har han brug for støtte, og med hjælp fra sagsbehandleren faldt valget på Den Sociale Udviklingsfond. Her bliver det en af de afdelinger, der arbejder intensivt med unge, der er diagnosticeret inden for Autisme Spektrum Forstyrrelser.

Ved indskrivningen har Christian svært ved at acceptere og håndtere sin diagnose. Han har også store udfordringer med at håndtere en hverdag i egen bolig samt med at indgå i sociale sammenhænge og tage kontakt til omgivelserne.

"Det har været godt at kunne øve sig i at bo for sig selv; at man har nogen, men stadigvæk har sin egen lejlighed." – Christian 2 år efter

Christian har i dag en 3-årig ungdomsuddannelse fra Center for Autisme og er i praktik to gange om ugen på et mekanikerværksted. Han bor i egen lejlighed tæt på sine forældre og får støttetimer fra kommunen. Forholdet mellem Christian og forældrene er forbedret, men støttetimerne er væsentlige i den sammenhæng, da forældrene derfor kan koncentrere sig om at være der som omsorgspersoner fremfor brandslukkere.

AT ØVE SELVSTÆNDIGHED

Det er ved indskrivning afgørende for Christian, at hverdagens aktiviteter er struktureret. Det er vigtigt, at der ikke sker uforudsigelige ting, da det er svært for ham at rumme. Christian og hans kontaktperson arbejder ud fra faste skemaer, hvilket gør hverdagens gøremål håndgribelige. Når han oplever, at der er forudsigelighed og genkendelighed, får han også et psykisk og mentalt overskud og kan dermed klare mange ting selv, for eksempel indkøb, madlavning, rengøring, opvask og tøjvask. Når Christian i perioder ikke trives,

har han til gengæld et stort behov for støtte fra kontaktpersonen til at klare de praktiske ting i hverdagen.

Christian og hans kontaktperson har mange samtaler, mens de laver andre ting sammen. Christian træner det at være social, og samtidig får han reflekteret over det, han siger, og det, der sker omkring ham. Af og til gør de også brug af metoden "Sociale historier" og skriver Christians reaktioner ned i specifikke situationer.

"De har også hjulpet mig med at træne at tage bus og tog selv, og det er jeg blevet bedre til nu." – Christian to år efter udskrivning

Christian har stor glæde af den tid, han har sammen med sin kontaktperson, og det sociale rum, der opstår der. Det er i høj grad også den intensive støtte i hverdagens gøremål, Christian oplever hjælper ham til selv at kunne håndtere hverdagen.

AT STÅ PÅ EGNE BEN

Christian bor nu i egen lejlighed og er ikke længere indskrevet i Den Sociale Udviklingsfond, bortset fra den telefoniske rådighedsvagt og en klub. Han er derudover tilknyttet kommunens udgående hjemmevejledningsteam, hvor han får støtte tre gange om ugen. Det giver ham tryghed i hverdagen.

Christian oplever tiden efter Den Sociale Udviklingsfond som et stort skifte. Han føler sig af og til meget ensom. Han kan klare meget af hverdagen selv, men han savner den intensive støtte.

"Hvis jeg fik muligheden for at komme tilbage til SUF, ja, så ville jeg sige ja." – Christian to år efter

SAMMENFATNING

De unge fremhæver selv, at Den Sociale Udviklingsfond har skabt resultater for dem i form af en øget selvstændighed og en større lyst til at tage ansvar for eget liv. De unges fortællinger og vores analyse af deres udvikling viser, at der særligt er seks indsatsområder i Den Sociale Udviklingsfonds tilgang, som er kan være med til at sikre dette resultat.

De seks indsatsområder er: 1. Trinopdele mål & drømme 2. Fleksible, men tydelige krav 3. Samarbejde med andre 4. Motiverende & reflekterende samtaler 5. Social træning 6. Rytmer og struktur i hverdagen. Mange af de unge fremhæver på forskellig vis de seks indsatsområder som gode og værdiskabende for deres udvikling. Samtidig er det tydeligt at flere af de unge kunne have profiteret af et mere målrettet og fokuseret arbejde med disse indsatsområder, hvilket er beskrevet løbende i udviklingspotentialerne under hvert afsnit.

I den kvantitative analyse af interviewene ses at de unge samlet set udvikler sig positiv på alle indikatorer. Det indikerer, at den samlede tilgang i Den Sociale Udviklingsfond samlet set skaber positive resultater. Den største fremgang ses inden for det psykiske. Det tyder på at samarbejdet med de unge i Den Sociale Udviklingsfond generelt giver et godt grundlag for at skabe bæredygtige resultater for de unge. Samtidig er det værd at bemærke, at flere unge ved udskrivning fortsat er udfordret i forhold til det sociale liv, hvilket giver udfordringer for de pågældende unge på langt sigt. Det understøttes af, at der tegner sig et tydeligt billede af, at de unge, der ved udskrivning er særligt styrket socialt formår at skabe en fortsat positiv udvikling på lang sigt og på samtlige indikatorer.

På baggrund af den samlede analyse og de udviklingspunkter, der løbende fremhæves i evalueringen, vil vi her som konklusion pege på fire områder, som Den Sociale Udviklingsfond med fordel kan arbejde mere med:

- Netværksarbejde: det vil sige et mere målrettet arbejde med at afsøge og skabe netværk både inden for og uden for Den Sociale Udviklingsfond.

- Fokuseret målarbejde: det vil sige skærpet arbejde med trinopdeling og visualisering af mål.
- Øget fokus på struktur og faste rytmer i hverdagen.
- At der i medarbejdergruppen bliver diskuteret og sat ord på den faglighed, der ligger bag det de unge her fremhæver som de bedste indsatser, hvilket kan bidrage til en samlet metodebeskrivelse.

EVALUERING I DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND

Denne rapport er lavet på baggrund af 143 interview med unge i Den Sociale Udviklingsfond, deres pårørende, kontaktpersoner og eksterne samarbejdspartnere og er resultatet af en kvalitativ evaluering, der har været i gang siden 2008. Her har vi fulgt 17 unge fra indskrivning til 2 år efter udskrivning af Den Sociale Udviklingsfond. De unge er alene valgt ud fra, at de er blevet indskrevet i månederne januar, februar og marts 2008.

Den kvalitative evaluering er en del af et større evalueringsprojekt i Den Sociale Udviklingsfond, hvor der har været en systematisk tilgang til dokumentation siden 2007. Udover den kvalitative evaluering består projektet af en kvantitativ del, hvor der indsamles spørgeskemaer på samtlige unge hvert halve år fra indskrivning til udskrivning via et webbaseret værktøj suf.sui.dk. Derudover har hver enkel afdeling i Den Sociale Udviklingsfond deres egne dokumentationsredskaber, hvor de arbejder med de unges mål og delmål i hverdagen. De tre dele kobles i et tværgående medarbejderfokuseret lærings- og udviklingsforløb, hvor der arbejdes med for eksempel dokumentationsnøglepersoner fra alle afdelinger og løbende seminarer og udviklingsprojekter, dette for at sikre, at dokumentationen bidrager til merværdi både internt og eksternt. Du kan læse mere om hele projektet i folderen "Evaluering og dokumentation i Den Sociale Udviklingsfond – merværdi gennem udvikling". Denne kan rekvireres gennem Den Sociale Udviklingsfond eller hentes på hjemmesiden www.suf.dk.

